

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ

«Стратегії подолання труднощів опанування навичок читання і письма»
(повна назва навчальної дисципліни за навчальним планом)
для студентів

спеціальності

016 Спеціальна освіта
(шифр і назва спеціальності (тей))

освітнього рівня

першого (бакалаврського)
(назва освітнього рівня, ОКР)

освітньої програми

016.01.01 Логопедія
(шифр і назва освітньої програми)

Київ – 2023

ОПИС ПРОГРАМИ ЕКЗАМЕНУ

Поля форми	Опис поля форми
Київський університет імені Бориса Грінченка	Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти	Данілавічюте Еяна Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти
Програма Екзамену з дисципліни	«Стратегії подолання труднощів опанування навичок читання і письма»
Курс	3
Спеціальність (спеціалізація)	016 Спеціальна освіта
Форма проведення: Письмова/усна/комбінована	тестовий (в ЕНК)
Тривалість проведення:	2 академічні години
Максимальна кількість балів: 40 балів	40 балів
Критерії оцінювання	<p style="text-align: center;">Критерії оцінювання:</p> <p>Письмовий екзамен складається із тесту, який включає 21 випадкове питання, до яких належать: 20 питань-тестів та 1 питання-есе (практичний кейс).</p> <p>Правильна відповідь оцінюється в залежності від рівня складності питання, а саме:</p> <p>10 питань рівня А – прості питання (питання, де необхідно знайти відповідність між поняттями або обрати правильну відповідь), за кожен правильну відповідь студент отримує 1 бал;</p> <p>10 питань рівня Б – питання середнього рівня складності (множинний вибір, встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень, встановлення послідовності), за кожен правильну відповідь студент отримує 2 бали.</p> <p>1 питання рівня В – написання есе (складні, пошукові питання практико-орієнтованого спрямування), за творчо і науково виважене обґрунтування власної позиції у процесі розкриття практичного кейсу, обґрунтованість власної позиції у процесі формулювання логопедичного висновку; методичну та технологічну грамотність у підборі завдань; обґрунтованість та аргументованість методичного вибору; логічне структурування матеріалу, демонстрацію розуміння практичного застосування отриманих знань для вирішення практичних завдань, студент отримує 10 балів.</p> <p>Оцінка за тест може складати від 0 (min) балів до 40 (max) балів.</p>
Перелік допоміжних матеріалів:	-
Орієнтовний перелік питань:	<p>Питання теоретичного, репродуктивного і аналітичного характеру:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрийте сутність поняття «труднощі у навчальній діяльності», охарактеризуйте зарубіжні та вітчизняні концепції їхнього визначення. 2. Охарактеризуйте типи (категорії) освітніх труднощів у контексті вітчизняної концепції. 3. Розкрийте сутність поняття «навчальні труднощі» у ракурсі вітчизняної концепції. 4. Розкрийте сутність понять «дислексія/алексія», «дисграфія/аграфія», «дизорфографія», «дискалькулія/акалькулія». 5. Розкрийте історичний аспект становлення уявлень про

- симптоматику і механізми виникнення труднощів опанування навичок читання і письма. Надайте їхнє сучасне тлумачення.
6. Здійсніть аналіз сучасних уявлень про труднощі опанування математичних навичок та причини їхнього виникнення.
  7. Доведіть спільність нейрофізіологічних та когнітивних ресурсів писемного та логіко-математичного видів діяльності з точки зору їхньої нейропсихолінгвістичної структури.
  8. Охарактеризуйте типові дислексичні помилки.
  9. Охарактеризуйте типові дисграфічні помилки.
  10. Охарактеризуйте фонетичний принцип письма.
  11. Охарактеризуйте основні типи фонемографічних помилок, розкрийте причини та механізми їхнього виникнення.
  12. Охарактеризуйте основні типи графічних та оптико-просторових помилок, розкрийте причини та механізми їхнього виникнення.
  13. Охарактеризуйте основні типи дизорфографічних помилок, розкрийте причини та механізми їхнього виникнення.
  14. Охарактеризуйте морфологічний принцип письма.
  15. Розкрийте поняття «орфографічна навичка», психологічні та мовленнєві передумови оволодіння орфографічними уміннями та навичками.
  16. Охарактеризуйте класифікації виникнення труднощів опанування навичок писемної діяльності.
  17. Охарактеризуйте типів та підтипів дискалькулічних помилок, розкрийте причини та механізми їхнього виникнення.
  18. Охарактеризуйте науково-методичне підґрунтя організації процедури виявлення навчальних труднощів.
  19. Розкрийте загальний алгоритм визначення дислексії, дисграфії, дизорфографії, дискалькулії.
  20. Обґрунтуйте та охарактеризуйте технологію вивчення читацької продукції з точки зору вивчення причини та механізму виникнення.
  21. Обґрунтуйте та охарактеризуйте технологію вивчення писемної продукції з точки зору вивчення причини та механізму виникнення.
  22. Обґрунтуйте та охарактеризуйте технологію вивчення результатів виконання математичних завдань з точки зору вивчення причини та механізму виникнення.
  23. Розкрийте процедуру оцінювання ступеня прояву труднощів у навчальній діяльності учня з метою подальшого визначення рівня його підтримки у освітньому середовищі.
  24. Охарактеризуйте стратегію подолання помилок при фонематичній дислексії: специфіку прояву, етапи роботи, вправи для формування фонематичного сприймання, фонематичних уявлень, фонематичного аналізу і синтезу.
  25. Охарактеризуйте стратегію подолання помилок при семантичній дислексії: специфіку прояву, вправи, що спрямовані на нівелювання динамічного стереотипу «механічного читання», поступове опанування навички розуміння значення лексичних одиниць.
  26. Охарактеризуйте стратегію подолання помилок при аграматичній дислексії: специфіку прояву, вправи, що спрямовані на подолання труднощів розпізнавання відмінкових закінчень іменників і прикметників, форм і часів дієслів, порушення узгодження частин мови в числі, роді, відмінку та ін.

27. Охарактеризуйте стратегію подолання помилок при мнестичній дислексії: специфіку прояву, вправи, що спрямовані на формування асоціації між зоровим образом букви та слуховимовним образом відповідного букви звука.
28. Охарактеризуйте стратегію подолання помилок при оптичній дислексії: специфіку прояву, вправи, що спрямовані на формування зорових функцій і операцій та просторового орієнтування.
29. Охарактеризуйте стратегію подолання помилок при тактильній дислексії: специфіку прояву та умови організації опанування навички читання дітьми з особливостями розвитку зорової функції.
30. Охарактеризуйте стратегію подолання фонемографічних помилок (авторська методика Е. Данілавічюте).
31. Розкрийте сутність першого етапу стратегії подолання фонемографічних помилок.
32. Наведіть приклади вправ на основі залучення акустичної та оптичної аналізаторних систем на провідному рівні організації навчальної діяльності.
33. Розкрийте сутність другого етапу стратегії подолання фонемографічних помилок.
34. Наведіть приклади вправ на основі залучення акустичної, мовленнєворухової та оптичної аналізаторних систем на провідному рівні організації навчальної діяльності.
35. Наведіть приклади вправ на основі сформованих фонемографічних уявлень, без спеціальних настанов щодо пріоритетності функціонування та інтегративної діяльності певних аналізаторних систем.
36. Розкрийте сутність третього етапу стратегії подолання фонемографічних помилок.
37. Охарактеризуйте стратегію подолання графічних та оптико-просторових помилок.
38. Розкрийте сутність формування зорових функцій і операцій у контексті стратегії подолання графічних та оптико-просторових помилок.
39. Наведіть приклади вправ, що спрямовані на розвиток довільної зорової уваги; зорового та буквеного гнозису; зорової пам'яті; зорового контролю; зорового аналізу та синтезу; зорово-просторових уявлень.
40. Розкрийте сутність формування зорово-просторової координації у контексті стратегії подолання графічних та оптико-просторових помилок.
41. Наведіть приклади вправ, що спрямовані на розвиток кінестетичної та динамічної організації довільних рухів пальців і кистей рук, які підпорядковані зоровому контролю.
42. Доведіть доцільність використання масажу і самомасажу з метою розвитку дрібних рухів кистей та пальців рук для вдосконалення моторного компоненту письма.
43. Охарактеризуйте стратегію подолання морфологічних та синтаксичних помилок.
44. Розкрийте сутність формування морфологічних та синтаксичних узагальнень, уявлень про морфологічні елементи слова та про будову речення.
45. Наведіть приклади вправ, що спрямовані на розвиток уявлень про наголос.

	<p>46. Наведіть приклади вправ, що спрямовані на розвиток уявлень про граматичну будову мовлення (систему словозміни та словотворення).</p> <p>47. Наведіть приклади вправ, що спрямовані на розвиток уявлень про речення та його структуру.</p> <p>48. Наведіть приклади вправ, що спрямовані на розвиток уявлень про морфологічний та синтаксичний аналіз і синтез.</p> <p>49. Наведіть приклади вправ, що спрямовані на збагачення лексичного запасу.</p> <p>50. Наведіть приклади вправ, що спрямовані на розвиток зв'язного мовлення.</p> <p>51. Розкрийте роль просторового аналізу та синтезу для засвоєння математичних знань.</p> <p>52. Розкрийте роль серійної організації дій для засвоєння математичних знань.</p> <p>53. Розкрийте роль розвитку абстрактного логічного мислення й можливості скласти програму розв'язання задачі для засвоєння математичних знань.</p> <p>54. Розкрийте роль сформованості і стійкості зорових уявлень про геометричні фігури для засвоєння математичних знань.</p> <p>55. Розкрийте сутність стратегії подолання дискалькулічних помилок.</p> <p>56. Охарактеризуйте стратегію формування концепції числа.</p> <p>57. Охарактеризуйте стратегію формування співвідношення об'єктів і чисел (рахування).</p> <p>58. Охарактеризуйте стратегію формування візуального сприймання кількості.</p> <p>59. Охарактеризуйте стратегію формування комбінації чисел.</p> <p>60. Охарактеризуйте стратегію формування уявлень про розряди, математичні дії.</p>
<p>Екзаменатор</p> <p>Завідувач кафедри</p> 	<p>Данілавічюте Еляна</p> <p>Олена Мартинчук</p>